

Ku dhaqan Xafiis D.

FAAFINTA

الرسمية

OFFICIAL

RASMIGA AH

الجريدة

BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 13aad

Muqdisho, 01 August 2026

Lr.3

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFIN BIL SOO BAXA

Qiimaha waa \$XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA:** Sanaddii waa \$XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa \$XXX Dollar. Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo. Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa \$XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN

BOGGA KOOWAAD

SHARCI

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD

TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM

BILAHA

March-July

2026

Tixraac: XRW/ SSO /01/2026

Taariikh: 25/01/2026

Ku: Wasaaradda Isgaarsiinta iyo Tiknolojiyadda
Og: Dhamman Xubnaha Golaha Wasiirrada
Og: Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliyeed

Muqdisho
Muqdisho
Muqdisho

UJEEDO: GO'AAN GOLE EE "ANSIXINTA SIYAASADDA BOOSTADA
SOOMAALIYEED 2025 2030"

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

- Markuu arkay: Qodobka 97^{aad} faqradda 1^{aad} iyo 2^{aad}; iyo Qodobka 99^{aad} faqradda (a), (b), (e), (f) iyo (i); iyo Qodobka 100^{aad} faqradda (a) iyo (d) ee Dastuurka KMG;
- Markuu arkay: Warqada Summadeedu tahay XW/WI&T/123/2025, ku taariikhaysan 30/12/2025, kuna saabsan codsi soojeedinta Wasaaradda Isgaarsiinta & Tiknolojiyadda Siyaasadda Boostada Soomaaliyeed;
- Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay SHGW.03.143.01.26 ee 22/01/2026, kuna saabsan Ansixinta "Siyaasadda Boostada Soomaaliyeed 2025 2030" oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay;
- Markuu tixgaliyay: Muhiimadda ay u leedahay in dib-u-habeyn iyo dib-u-qiimayn lagu sameeyo adeegga Boostada Soomaaliyeed.

Waxaa uu meelmariyay:

Qodobka 1^{aad}:

Go'aan Gole

Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay SHGW.03.143.01.26 ee 22/01/2026, kuna saabsan Ansixinta "Siyaasadda Boostada Soomaaliyeed 2025 2030" oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay;

Qodobka 2^{aad}

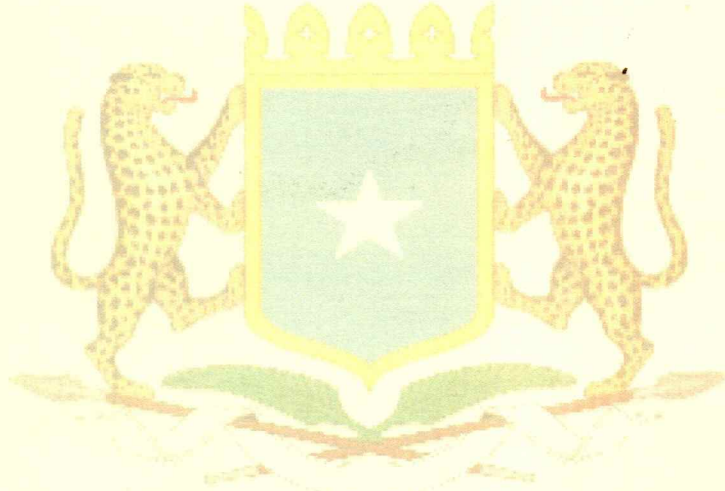
Hirgalin

Waxaa Wasaaradda Isgaarsiinta & Tiknolojiyadda loo igmaday inay hirgaliso, meelmarisana Siyaasaddan kor ku xusan.

Qodobka 3^{aad}

Dhaqangal

Siyaasaddan waxaa ay dhaqangalayaa marka uu saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee Dawladda.

Mudane, Hamza Cabdi Barre
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

THE FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE STATE ATTORNEY GENERAL

Summad: XGG/446/2025

28/12/2024

Ku: Agaasinka Golaha Wasiirrada
Ku: Wasaaradda Isgaarsiinta iyo Tiknoolajiyada
Og: Xafiiska Ra'iisul-wasaaraha Xukuumadda JFS

Muqdisho
Muqdisho
Muqdisho

Ujeeddo: Talo Sharci

Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda oo tiixraacaya warqadda Summaddeedu tahay: **WC&AD/XAWSH&H/2769/2025** ee ku taarikheysan **24/12/2025** kana soo baxday Wasaaradda Cadaaladda iyo Arrimaha Dastuurka, ujeedadeeduna ahayd: **Soo gudbin "SIYAASADDA BOOSTADA SOOMAALIYEED"**

Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda, asaga oo gudanaya waajibaadkiisa shaqo si waafaqsan Sharci **Lr. 18 ee 29 Jannaayo 1976**, ayaa waxa uu halkaan idinkugu soo gudbinayaa "Siyaasadda Boostada Soomaaliyeed" oo ay Wasaaradda Cadaaladda iyo Arrimaha Dastuurka horay ugu soo gudbisay Xafiiska Garyaqaanka Guud, si uu uga guto waajibaadkiisa shaqo, ugana bixiyo Talo Sharci.

Haddaba Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda ka diib markii uu darsay Nuqulka Siyaasaddani oo dhib-u-habeynaayo nidaammka Boostada Soomaaliyeed, uuna ku sameeyay toosin Qoraaleed oo aan looga maarmin, ayaa waxa uu Xafiisku ku talinayaa in loo gudbiyo Golaha Wasiirada, maadaama aanay ka hor imaanayn dastuurka iyo shuruucda kale ee dalka.

FG: Waxa halkan ku lifaaqan Siyaasadda Sare ku xusan.

Wabillahi Towfiiq

Adv. Xasan Axmed Caamir

Ku-Xigeenka Garyaqaanka Guud ee Dawladda

Federal Republic of Somalia
Ministry of Justice and Constitutional Affairs
Office of Director Legislations and Agreements Department

SUMMAD: WC&AD/XAWSH&H/27/12/2025

TR. 24/12/2024

Mudane Garyaqaan,

UJEEDDO: SOO-GUDBIN: SIYAASADDA BOOSTADA SOOMAALIYA

Wasaaradda Cadaaladda iyo Arrimaha Dastuurka, waxay halkan ku soo gudbinaysaa "Siyaasadda Boostadda Soomaaliya" oo dib-u-habeyn iyo dib-u-qiimayn ku sameyneyso Adeegga Boostada Soomaaliyeed, iyadoo mudnaanta siineyso adeegga shirkadaha Ganacsiga Gaarka loo leeyahay.

Siyaasaddan oo ay diyaarisay Wasaaradda Boostadda iyo Isgaarsiinta, waxay Wasaaradda Cadaaladda iyo Arrimaha Dastuurka ka gudatay waajibaadkeeda sharci ee ku aaddan siyaasadaha sharci.

Haddaba, waxaan Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda ka codsanaynaa inuu waajibkiiska sharci ee ku aaddan siyaasadaha sharci ka guto, si hab-raaca ansixintu u dhammeystirno.

Wada-shaqeyn wacan.

Mudane Xasan Axmed Cali
Agaasimaha Waaxda Sharciyada iyo Heshiisyada,
Wasaaradda Cadaaladda iyo Arrimaha Dastuurka

Garyaqaanka Guud ee Dawladda
Og: Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Cadaaladda & Arr. Dastuurka
Og: Xoghayaha Joogtada ah ee Wasaaradda Cadaaladda & Arr. Dastuurka
Og: Wasiir Ku-xigeenka Wasaaradda Cadaaladda & Arr. Dastuurka
Og: Wasiiru-dawlaha Wasaaradda Cadaaladda & Arr. Dastuurka
Og: Wasiirka Wasaaradda Cadaaladda & Arr. Dastuurka

=Muqdisho=
=Muqdisho=
=Muqdisho=
=Muqdisho=
=Muqdisho=
=Muqdisho=

Address: Martine Hospital Road, Mogadishu - Somalia.
Email: legislative@moj.gov.so

Tell: 0615847146

XAFIISKA GARYAQAANKA
GUUD EE DOWLADDA
GALID
Taariikh: 27/12/2025

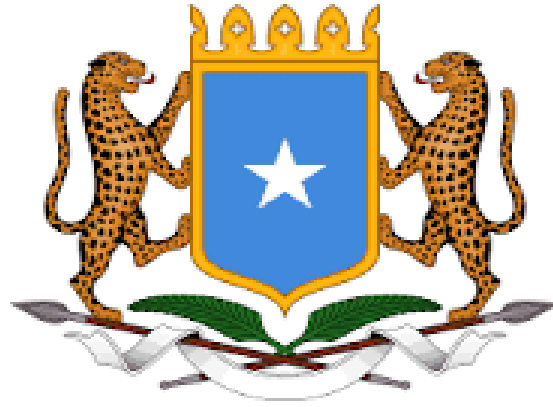
Dr. Caanir
7/12/2025

SIYAASADDA BOOSTADA SOOMAALIYA

Iskuxirka Bulshada iyo Xoojinta Horumarka

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
WASAARADDA ISGAARSIINTA IYO TIKNOOLAJIYADA

SIYAASADDA BOOSTADA SOOMAALIYEED 2025- 2030

Waxaa diyaariyey: Wasaaradda Isgaarsiinta iyo Tiknoolajiyada, 2025

TUSMADA

.....	2
ARARTA WASIIRKA	5
HORDHAC.....	7
1. XAALADDA BOOSTADA EE IMINKA.....	8
1.1. WAA MAXAY BOOSTO?.....	8
AAGAGGA GANACSIGA BOOSTADA.....	8
1.2. TAARIKHDA BOOSTADA SOOMAALIYA.....	9
1.2.1 ADEEGYADA BOOSTADA QARANKA	9
1.2.2 ADEEGYADA BOOSTADA GAARKA LOO LEEYAHAY	10
1.2.3 XEERKA IYO NIDAAMKA BOOSTADA	11
1.3. ISBEDDELLADA CAALAMIGA AH EE BOOSTADA.....	11
1.4 ISBEDDELLADA DIB-U-HABAYNTA BOOSTADA	11
GOOBAHA GANACSIGA DANABYSAN	12
2. QORSHAHA ISBEDDELKA QARANKA	13
2.1. UJEEDDOOYINKA IYO HIMOLOOYINKA QORSHAHA ISBEDDELKA QARANKA (NTP).....	13
2.2. ISKUXIRKA SIYAASADDA BOOSTADA IYO QORSHAHA ISBEDDELKA QARANKA (NTP).....	14
3. MABAADI'DA, HIMILADA IYO HIIGSIGA SIYAASADDA.....	15
3.1. MABAADI'DA AASAASIGA AH	15
3.2. HIMILADA SIYAASADDA BOOSTADA	16
3.3. HIIGSIGA SIYAASADA BOOSATADA	16
4. TIIRARKA SIYAASADDA.....	17
SIYAASADDA BOOSTADU WAXAY KA KOOBAN TAHAY SHAN TIIR OO WAAWEYN MID	
KASTANA WUXUU LEEYAHAY BAYAANKIISA SIYAASADEED, WAXAYNA KALA YIHIIN:	17
4.1. SHURUUCDA IYO NIDAAMINTA BOOSTADA	17
4.2. DOORKA ADEEGYADA BOOSTADA QARANKA SOOMAALIYA	17
4.3. HELITAANKA ADEEGYADA BOOSTADA	17
4.4. DOORKA GANACSIGA GAARKA LOO LEEYAHAY	18
4.5. DOOKHA MACMIILKA	18
5. UJEEDDOOYINKA SIYAASADDA	18
5.1. QAAB-DHISMEEDKA SHARCI IYO NIDAAM.....	18
5.1.1. Yagleelida sharci-boosto oo cusub	18
5.1.2. <i>Horumarinta Qaab-dhismeedka Nidaaminta Boostada iyo Gaarsiinta Adeegga Masaafada ugu</i>	
<i>Dambeysa</i>	18
5.1.3. <i>Dhisida Nidaamka Ruqsad-siinta iyo Gudbinta Alaabada</i>	18
5.2. DOORKA ADEEGYADA BOOSTADA QARANKA SOOMAALIYEED (SNPS).....	19
5.2.1. <i>Bixinta Adeeggyada Caalamiga a</i>	19
5.2.2. <i>Isukiduwidda xarumaha Goob-adeeg</i>	19
5.2.3. <i>Lahaanshaha Cinwaanka (VO Box)</i>	19
5.2.4. <i>Diiwaanka Cinwaanka 6D</i>	19
5.2.5. <i>Maamulka Boostada iyo Adeeg-Gaarsiinta ugu Dambeey</i>	20
5.3. HELITAANKA ADEEGYADA	20
5.3.1. <i>Shabakadda Xarumaha Goob-Adeeg</i>	20
5.3.2. <i>Nidaamka Keenista VO Box</i>	20
5.3.3. <i>Nidaamka Cinwaanka (6D)</i>	20

<i>Nidaamka cinwaanka 6D wuxuu leeyahay adeegsiyo ka ballaaran kuwa Boostada. Waxaa sidoo kale loo adeegsanayaa qeyb ka mid ah nidaamka aqoonsiga (ID), shirkadaha adeegyada biyaha iyo korontada iyo diiwaan-gelinta dhulka.....</i>		<i>21</i>
5.4.	DOORKA GANACSIGA GAARKA LOO LEEYAHAY	21
5.4.1.	Bixiyeyaasha Adeegga Boostada Caalamiga ah	21
5.4.2.	Bixiyeyaasha Adeegga Boostada Gudaha	21
5.4.3.	Adeeg-Bixiyeyaasha Xarumaha Goob-Adeeg	21
5.4.4.	Shabakadda Qaran	22
5.5.	DOORASHADA MACAAMIISHA	22
5.5.1.	Helitaanka Adeegyada ee Macaamiisha	22
5.5.2.	Hal-abuurka Adeegyada	22
5.5.3.	Tayada Adeegga	22
5.5.4.	Ilaalinta Macaamiisha	22
6.	HIRGELINTA SIYAASADDA, KORMEERKA IYO DIB-U-EEGIST	23

Ararta Wasiirka

Soomaaliya waxay leedahay taariikh qoto-dheer oo ku saabsan bixinta adeegyada boostada, taasoo ka soo bilaabanaysa sanadkii (1903^{dii}) waxayna soomaaliya ku biirtay Ururka Boostada Adduunka (UPU) sanadkii 1959^{kii}. Xilligii ugu sarreeyay dalku wuxuu lahaa (100) xafiis oo boosto kuwaasoo bixiya adeegyo kala duwan oo boosto iyo adeegyo Dawladeed. Si kastaba ha ahaatee, tan iyo sanadkii 1991^{kii}, ma jirin adeeg boosto oo rasmi ah, dhammaan xafiisyadii boostada waa ay joojiyeen shaqadoodii waxaana gebi ahaanba meesha ka baxay adeegii ay xafiisyadaasu bixin jireen.

Mudadii 34 ka sano ahyd ee ay boostada dalku ka maqnayd saaxada waxaa aad isu beddeley nidaamkii boostada caalamka waxaana saamayn weyn ku yeeshay tiknoolajiyada, tartanka iyo horumarka suuqgeynta. Gudaha dalka waxaa kaalintaa bixinta adeegyada boosatada qaatay shirkadaha ganacsiga ee gaarka loo leeyahay oo buuxiyey booskii ay Boostada qaranku banaysay. Xilligan hada la joogo dalku wuxuu marayaa marxalad dib loo soo noolaynayo adeegyada Boostada rasmiga ah, si yoolkaas loo gaarana waxaa dib loo soo noolooyey xiriirkii Ururka Boostada Adduunka (UPU) si dalka loogu xiro caalamka intiisa kale.

Maadaama aan ahay Wasiirka masuulka ka ah mashruucan muhiimka ah waxaan dareensanahay muhiimadda ay leedahay in la hubiyo lana helo dhaxal waara oo jiilalka mustaqbalku ay ka faa'iidaystaan. Sidaa daraadeed waxaan diyaarinay siyaasaddan oo awood siinaysa shirkadaha Boosatda ee gaarka loo leeyahay sidoo Kalena abuuraysa nidaam boosto oo casri ah. Kasoo adeegsanaya shaqaale kooban iyo xarumo kooban waxaana la abuurayaa shabakad boosto goob-adeeg oo isku xirta dhammaan dalka oo dhan, iyadoo la adeegsanayo xarumaha ganacsiga ee gaarka loo leeyahay ee buuxiya shuruudaha ka mid noqoshada shabakadda. Sidoo kalena waxaa fursad loo siinayaa in ay shabakadaan adeegsan karaan dhammaan shirkadaha boostada gaarka loo leeyahay kuwaasoo si dhaqso ah u balaarin kara adeegooda si ay u gaaraan dhammaan muwaadiniinta Soomaaliyeed, iyadoo lagu saleynayo baahida adeegga. Hadaba waxaa lagama- maarmaan ah in boostadu noqoto mid casriya oo waarta isla markaana aan dib loo soo celin qaab-dhismeedyadii hore si aan ula jaan-qaadno Tiknolojiyadda cusub.

Waxaan kaloo hiigsanaynaa inaan abuurno nidaam agab-gudbin oo u oggolaanaya dhammaan muwaadiniinta Soomaaliyeed inay lambarkooda taleefanka ku diiwaan-geliyaan ciwaanna uga dhigtaan xarunta ugu dhow ee goob-adeeg ee katirsan shabakadda Boostada. Sidoo kale, waxaan hiigsanaynaa horumarinta nidaam cinwaan-qaran oo suurto-gelinaya in alaabooyinka la sii gudbin karo iyadoo la bixinayo khidmad dheeraad ah.

Si'aan u xaqiijino ujeedooyinkan hadafkeennu waa inaan xoojino Adeegga Boostada Qaranka (SNPS) oo si rasmi ah ugu sidkan Ururka Boostada Caalamiga ah (UPU) si ay u maamusho dhammaan boostada caalamiga ah ee soo gasha dalka iyo tan ka baxaysaba.

Adeegan ayaa sidoo kale hagaya suuqa boostada gudaha si ganacsiga gaarka loo leeyahay uu meel fiican u gaaro.

Adeegga Boostada Qaranku waxay noqon doontaa irida caalamiga ah ee loo maro gudbinta boostada, iyadoo la adeegsanayo nidaamka Ururka Boostada Caalamiga ah (UPU), waxayna kaloo fududaynaysaa adeegyada gudaha iyadoo ruqsad siineysa shirkadaha gaarka loo leeyahay.

Siyaasadda Boostadu waxay diiradda saareysaa shan tiir oo muhiim ah ku-waas oo kala ah:

- Qaab-dhismeed sharci iyo xeer-nidaamineed
- Doorka Adeegyada Boostada Qaranka
- Gaarsiinta Adeegyada Dhammaan Muwaadiniinta
- Doorka Ganacsiga Gaarka loo Leeyahay
- Doonista ama Xulashada Macaamiilka

Mudane Maxamed Adam Cali (Soomaali)

Wasiirka Wasaaradda Isgaarsiinta iyo Tiknoolajiyada

Hordhac

Guud ahaan dunida oo dhan boostada waxaa ka socda isbeddel baaxad leh waxaana hoos u dhac weyn ku yimid hab-dhaqankii hore ee isweydaarsiga waraaqaha halka adeegyada gudbinta baakadaha iyo boostada deg-dega ahna ay si xawli ah u korayaan sababo la xiriira kobaca ganacsiga danabysan (eCommerce). Labadan saamaynood ee is barbar socda waxay waajibinayaan in dib loo eego nidaamka boostada dalka waxna laga bedelo qaabkii boostadu u shaqayn jirtey, siyaasadaheeda iyo lahaanshaheedaba. Sidii ay u burburtay Dawladii dhexe, Dalku ma lahayn adeeg Boosto Qaran sababtuna waa dagaalladii sokeeye oo burburiyey nidaamkii boostada waxaana booskii buuxiyey shirkado gaar loo leeyahay oo bixiya adeegyo rasmi ah iyo kuwo dadban.

Sidaa daraadeed Dawladda Soomaaliya waxay doonaysaa inay dib-u-dhisto nidaamkii boostada Qaranka iyadoo laga faa'iidayso waaya-aragnimada shirkadaha gaarka loo leeyahay, isla markaana la hubiyo in adeegyada la gaarsiiyo dhammaan shacabka iyadoo la tixgelinayo tayada, iyo helitaanka Boosto oo dhammaystiran.

Ujeeddada Siyaasadda Boostada Qaranka

Siyaasaddan cusub ee boostada waxay ujeeddadeedu tahay in dib-u-habeyn iyo dib-u-qiimayn lagu sameeyo boostada Soomaaliyeed, iyadoo la tixgelinayo arrimaha soo socda:

- In la dhiso nidaam boosto oo waara, iyadoo mudnaanta la siinayo ka qeybgalka shirkadaha ganacsiga ee gaarka loo leeyahay.
- In la xoojiyo ku xirnaanta caalamka, iyadoo loo marayo xubinnimada Ururka Boostada Adduunka (UPU).
- In dhammaan muwaadiniintu helaan adeeg boosto oo haqabtira baahiyahooda.
- In la horumariyo adeegyo hal-abuur leh oo la jaan-qaadaya baahiyaha mustaqbalka ee macaamiisha.
- In la sameeyo qaab sharci iyo nidaam maamul oo ku habboon shaqada boostada.
- In boostadu door muuqda ka qaadata hirgelinta Qorshaha Isbeddelka Qaranka (NTP).
- In boostadu noqoto mid horseeda kobaca ganacsiga danabysan ah ee dalka oo dhan.
- In la abuuro nidaam boosto oo dhiirri-geliya daryeelka macaamiisha, iskaashiga, qiimaha iyo tayada.

Sidaa daraadeed maadaama ay dunidu si degdeg ah ugu sii gudbayso nidaamyo cusub oo boosto, Dawladda Soomaaliya waxaa ka go'an ay ka faa'iideysato waayo-aragnimada iyo habraacyada ugu fiican ee caalamka si loo haqab-tiro baahiyaha ganacsatada iyo shacabkaba.

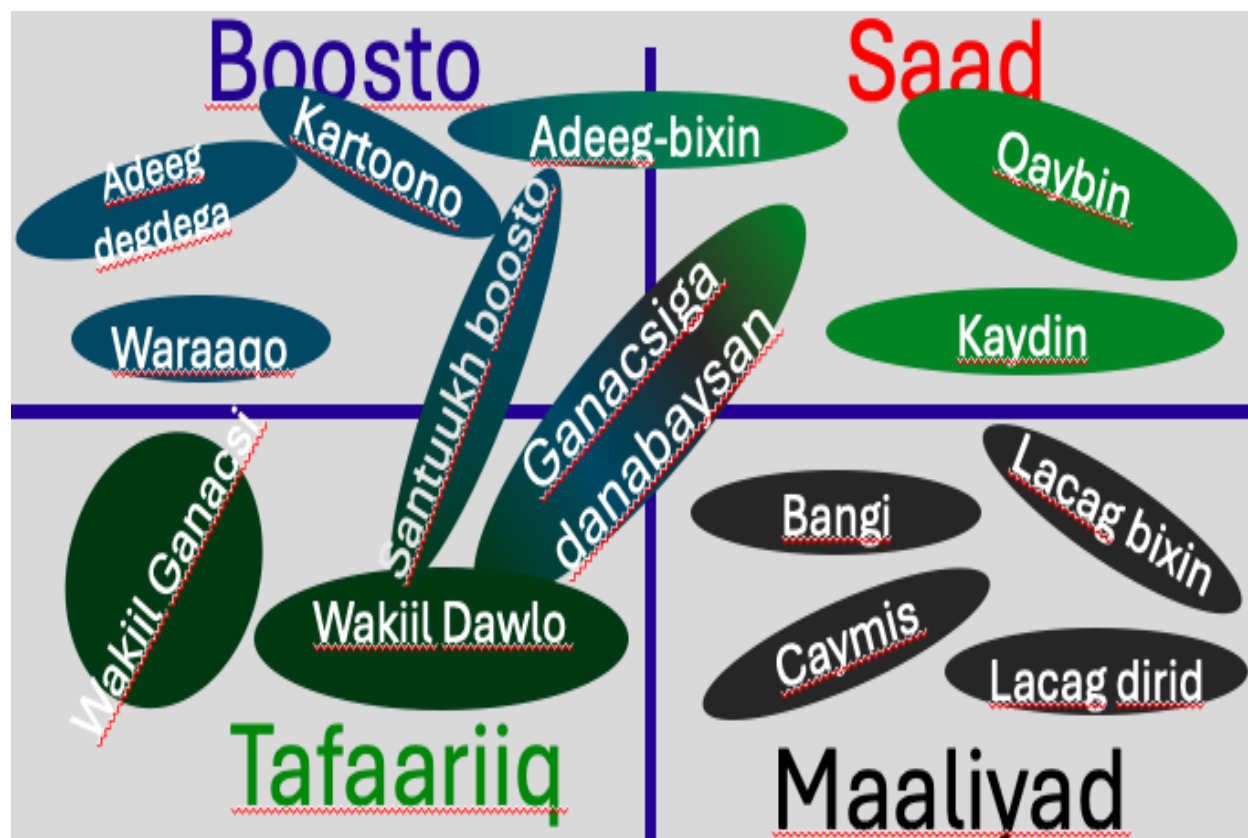
1. XAALADDA BOOSTADA EE IMINKA

Qodobkan waxaan ku dulmaraynaa xaalada boostada ee Dalkeenu maanta ku sugun tahay. Haseyeeshe waxaan marka hore qeexeynaa waxa loola jeedo boosto.

1.1.Waa maxay Boosto?

Marka la qeexayo boostada waxaa muhiim ah in la kala saaro waxa loola jeedo “boosto” iyo kaalinta suurtoogalka ah ee Adeegga boostada Qaranka. Boostadu guud ahaan waxay diiradda saartaa dirista iyo gudbinta alaabada, halka Adeega boostada Qaranku ay yeelan karto adeegyo ballaaran oo ka baxsan boosto keliya.

Aagagga Ganacsiga Boostada

Shirkadaha boostada caalamka ee heer Qaran badankoodu waxay ku lug leeyihiin hawlo ka baxsan adeegyada boostada oo qura. Qaar badan ayaa bixiya adeegyo Maaliyadeed, qaar kalena waxay macaamiishooda u qabtaan adeegyo kale sida iibka boqshadaha, waraaqaha, bixinta gunooyinka iwm gaar ahaan kuwa Dawladaha, halka kuwa kale ay bixiyaan adeegyada saadka. Si kastaba ha ahaatee, isbeddelka dhijitaalka ah ee dunida ayaa sababay in qaabka adeegyadaas loo bixiyo uu si weyn isu beddelo. Maaddaama aysan Soomaaliya

hadda ka jirin shabakad boosto Qaran oo rasmi ah, siyaasaddan waxay hiigsanaysaa yagleelida shabakad boosto Qaran.

Marka laga eego aragtida caalamiga ah iyo tan sharciba ee habraaca (UPU) qeybta ku kooban boostada qura waxay leedahay xadi kooban oo ku eg dirista warqadaha ilaa (2kg) iyo tan baakadaha ilaa (20kg). Adeegga Waajibaadka Guud (USO) ee heer Qaran Wuxuu tilmaamaa shuruucda qasbaysa in cid kasta oo ku hawlan adeeg boosto ay bixiyso heerka aasaasiga ah ee adeegyada boostada kaasoo adeeg u fidinaya dhammaan dadka iyo ganacsiyadaba meel kasta oo ay Dalka ka joogaan. Sharciyeynta hawlaha boostada ee adeeg-bixinta caadiga ah iyo tan deg-dega ahba waxay ku xiran tahay go'aanka Boostada Qaranka ee maamusha boostada.

Si ay u xoojiyaan adeegyada boostada isla markaana looga faaiidaysto xarumaha boostada, hawl-wadeennada boostada ee Dawladduhu waxay horumariyeen adeegyo kale oo dheeri ah sida:

Adeegyada maaliyadeed ee boostada – bangiyada iyo lacag-dirista.

Adeegyada Dawladda –helitaanka adeegyada laamaha Dawladda.

Adeegyada bulshada – bixinta gunnooyinka iyo gaarsiinta adeegyada meelaha fog.

Adeegyadan dheeraadka ah badanaa waxaa lagu bixiyaa danta bulshada iyo kor-u-qaadista ka-qeybgalka muwaadiniinta. Mararka qaar waxaa sidoo kale la bixiyaa kharashaad lagu kabayo si loo hubiyo in adeegyadaasi gaaraan bulshada oo dhan.

1.2. Taariikhda Boostada Soomaaliya

Nidaamka boostada ee Dalka waxaa la asaasay sandkii (1903^{dii}) waxayna boostadeenu xubin buuxda ka noqotay ururka boostada aduunka sandkii (1959) kii. Hase yeeshee waxaa nidaamkii boostada Qaranku uu meesha ka baxay sanadkii (1991) kii, kadib markii jamhadihii hubaysnaa ay xukunka ka tureen Dawladii dhexe ee Dalka taasoo keentay Qaran-jab iyo burbur ku yimi dhammaan adeegyadii Dawlada. Halkaasna waxaa ku istaagey adeegii ay bixin jirtey Wasaaradda boostada. Tan iyo xiligii adeegga boostada Qaranku hakad ku yimi hawlihii ay qaban jirtey sannadkii 1991^{kii}, adeegyada boostada waxaa si aan rasmi ahayn u bixinayay shirkadaha ganacsiga ee gaarka loo leeyahay. Ma jiro qeexitaan ku saabsan nooca iyo baaxadda adeegyada la bixiyo, mana jiraan fikrado rasmi ah oo la xiriira adeeg guud ama helitaan guud oo muwaadiniintu wada haystan.

1.2.1 Adeegyada Boostada Qaranka

Xilligii ugu sarreeyay shirkaddii boostada Qaranku waxay lahayd (100) xarumo boosto oo bixiya adeegyo kala duwan oo boosto kuwaasoo dhammaantood aan hadda jirin. Sannadkii (1991^{kii}) ayaa guud ahaan hawlihii boostada Dalka si rasmi ah u istaageen

mana jirin wax adeeg boosto ah ilaa sannadkii (2013) oo markaas heshiis lala galay Dawladda Imaaraadka Carabta si ay u maamusho boostada dalka. Heshiiskaas ayaa si rasmi ah u dhammaaday sannadkii (2017^{kii}), kadib markii heshiis la mid ah lala saxeexday Jamhuuriyadda Jabuuti. Labadaas heshiis-xiliyeedba waxaa Soomaaliya boostada loo soo marsiin jiray shirkadaha boostada Qaranka ee labadaas Dal. Sannadihii ugu dambeeyay, mugga ama xaddiga boostada la soo diro iyo tan la diroba aad bay u yaraayeen, iyadoo celcelis ahaan lagu qiyaasay inta u dhaxaysa 15–50 kiiloogaraam bishiiba.

Adeegga Boostada Qaranku (SNPS) wuxuu xaqiijinaya dib-u-soo-celinta isku xirka tooska ah ee boostada caalamiga ah oo ay saameyn togan ku yeelan doonto mugga boostada soo gasha Dalka, isla markaana ay suurto gal ka dhigi doonto in dib loo bilaabo adeegyada boostada dibadda loo diro markii ugu horreysay muddo 34 sano ah ka dib.

Wasaaradu waxay dib-u-soo-celisay tixraaca habraaca Xarunta Caalamiga ah ee la socodka Boostada (IMPC) taas oo ah tallaabadii ugu horreysay ee fududeyneysa ka mid noqoshada shabakadda Ururka Boostada Adduunka (UPU). Waxaa la filayaa in hawlaha boostada soo gasha Dalka si rasmi ah loo bilaabo bisha Juun 2025.

Siyaasaddani waxay qeexi doontaa baaxadda iyo noocyada hawlaha ay fulin doonto Adeegga Boostadu.

1.2.2 Adeegyada Boostada Gaarka loo Leeyahay

Waxaa jira tiro shirkado caalami ah oo boosto oo ka hawlgala gudaha Soomaaliya iyadoo DHL ay tahay midda aadka u muuqata ee ka mid ah shirkadahaas. Shirkado kale ayaa bixiya adeegyo goboleed oo u socda Dalalka deriska ah sida Kenya, Itoobiya iyo Jabuuti. Sidoo kale waxaa jira shirkado bixiya adeegyo gudaha ah oo aan rasmi ahayn kuwaas oo ka hawlgala heer Qaran, heer gobol iyo magaalooyinka waaweyn. Waxaa kaloo iyana jira shabakado ka kooban mootooley kuwaas oo alaabooyinka gaarsiiya macaamiisha iyagoo u shaqeynaya dukaamada waaweyn, maqaayadaha cuntada degdega ah iyo xarumaha tafaariiqda.

1.2.3 Xeerka iyo Nidaamka Boostada

Dalku malaha sharci boosto oo rasmi ah waqtigan, sidoo kale ma jiro nidaam ruqsad-siineed oo loogu talagalay bixiyayaasha adeegyada boostada heerarkeeda kala duwan.

1.3. Isbeddellada Caalamiga ah ee Boostada

Waxaa jira isbeddel caalami ah oo lagu sameeyey shirkadaha boostada ee heer Qaran oo ahaa waax-hay'ad Dawladeed laakiin loogu beddelayo shirkado dawli ah ama kuwa gaar loo leeyahay.

Isbedelka ku yimi tartanka ganacsiga boostadu wuxuu horseeday korna u qaaday tayada adeeg-wanaagsan, hal-abuur, iyo qiimo jaban.

Wax-ka-beddelka adeegga boostada Qaran iyo suuqa xorta ah ayaa sababay baahida loo qabo sharciyo boosto oo cusub iyo Xeerer madax-bannaan oo lagu sameeyo Adeegga boostada.

Baahiyaha macaamiisha ayaa noqday kuwo muhiim ah marka la qeexayo qaabka boostada, si loo hubiyo in la helo doorasho, helitaan, iyo magdhaw ku habboon.

Isbeddelada ku yimid qaab-dhismeedka boostada ayaa keenay dib-u-eegis weyn oo lagu sameeyay qeexidda adeegga guud oo ay ku jirto burinta waajibka adeegga guud ee Qaranka.

1.4 Isbeddellada Dib-u-habaynta Boostada

Intii lagu jiray 25-kii sano ee la soo dhaafay, qaab-dhismeedka iyo dhaqdhaqaaqa boostada ayaa si weyn isu beddelay, laga soo bilaabo hab-dhaqankii disrista waraaqaha ilaa ganacsiga danabysan kuwaas oo leh baahiyo aad u kala duwan.

Waraaqaha Laysweydaarsado	Waraaqaha danabysan
Waxaa la marsiiyaa boostada (waxaa xakameeya qofka diraya)	Waxaa lagu helaa habka boostada danabaysan (waxaa xakameeya qaataha)
In la soo celiyo wey adag tahay	Aad bey u sahlan tahay in la soo celiyo

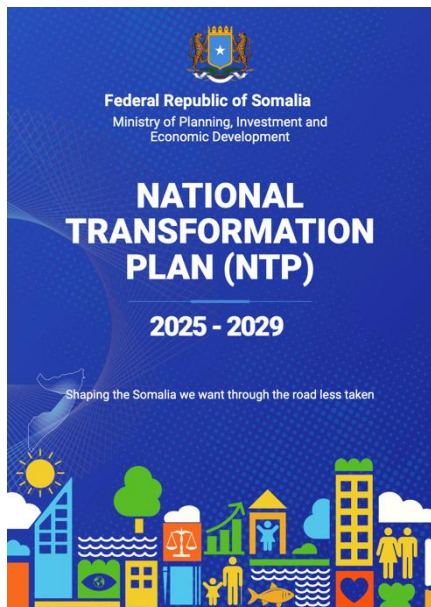
In la raad-raaco iyo in la dabagalo wey adag tahay	Raad-raaca iyo dabagalku aad buu u sareeyaa
Kalsoonida ayaa ah arrinta ugu muhiimsan	Xawaaraha Alaabta ayaa ah arrinta ugu muhiimsan

Halka waraaqaha laysweydaarsado ay xakameyn jireen Dadka diraya, ganacsiga danabysan waxaa xakameeya qofka qaata ah. Waxaana bud-dhig u shuruudo muhiim ah oo macaamiishu ka filayaan shirkada sida xawaaraha, tayada, dabagalka iyo ahmiyad siinta macmiilka. Shirkadaha boostada ee heer Qaran ee caalamka ayaa la daalaa dhacaya sidii ay ula qabsan lahaayeen baahiyahan cusub ee macaamiisha marka loo eego shirkadaha gaarka loo leeyahay.

Goobaha Ganacsiga Danabysan

Waxaa jira guuritaan laga guurayo xarumihii iyo xafiisyadii dhismayaasha waaweyn ahaa loona guurayo xarumo yaryar oo loo yaqaan (Pick-Up and Drop-Off) loona soo gaabiyo (GOOB-ADEEG). Nidaamka (GOOB-ADEEG) waa Goob-adeeg oo ruuxa loogu soo dirayo alaabta cinwaankiisa rasmiga ah laakiin uu si dhijitaal ah ula soconayo kana maamulay, bog internet ama app uu ka isticmaalayo telefoonkiisa gacanta. Goobahaasi waa meelo loo qoondeeyay in macaamiishu ka qaadan karaan alaabtooda ay internetka ka dalbadeen ama ay geyn karaan alaab ay doonayaan inay dirsadaan. Nidaamkani waa xal fudud oo beddel u ah agabkii sida tooska ah loo geynayey guryaha ama xafiisyadda. Abuurista shabakadaan waxaa loo maridoonaa adeegsiga xurmaha ganacsi ee gaarka loo leeyahay ee buuxiya shuruudaha ka mid noqosha shabakada boostada, sida dukaamada waaweyn, makhaayadaha, baararka kafeega ama goobaha kale ee u adeegaya bulshad deegaanka. Hab kaan waxa isticmaala shirkadda (Deutsche Post) ee Jarmalka iyo sidoo kale shirkado badan oo qaada alaabada iyo boostada degdega ah sida (DPD, Hermes, iyo Aramex).

2. QORSHAHA ISBEDDELKA QARANKA

Qorshaha Isbeddelka Qaranka (NTP) wuxuu ka kooban yahay afar tiir oo waaweyn:

Tiirka	1aad:
Maamul Isbeddel Horseeda	
Tiirka	2:
Isbeddel Dhaqaale oo Waara	
Tiirka	3:
Horumarinta Bulshada iyo kor-u-qaadida xirfadda aadanaha.	
Tiirka	4:
Ilaalinta Deegaanka iyo U adkaysiga Cimilada	

2.1. Ujeeddooyinka iyo Himilooyinka Qorshaha Isbeddelka Qaranka (NTP)

Maadaama uu yahay qorshe mustaqbal oo loogu talagalay in lagu dhiso Soomaaliya xasiloon, dhaqaale ahaan kobocsan, bulsho ahaan firfircoon, adkaysi u leh cimilada iyo horumarinta Qorshaha Isbeddelka Qaranka (NTP), waxaa hagaya himilada guud ee shacabka Soomaaliyeed ee ah in la gaaro horumar waara iyo nolol barwaaqo ah. Qorshaha Isbeddelka Qaranka (NTP) wuxuu si buuxda ula jaanqaadayaa Aragtida Qaranka ee (2060) ka, taasoo ah in la dhiso dal barwaaqo ah, ammaan ah, dimuqraadi ah, isbeddel furan leh, tartan caalami ah ku jira isla markaasna dadkiisu ku nool yihiin nolol tayo sare leh.

Iyadoo la raacayo aragtidaas, ujeeddada guud ee Qorshaha Isbeddelka Qaranka (NTP) waa in la xoojiyo yoolalka aasaasiga ah ee soo socda:

- In la dhiso lana xoojiyo hay'adaha Dawliga ah si ay u noqdaan kuwo daahfuran, isla xisaabtan leh iyo maamul Dawldanimoo oo loo dhan yahay.
- In la xoojiyo xasilloonida dhaqaale ee Dalaka salkana loo dhigo siyaasad dhaqaale oo lagu hago qaybaha kala duwan ee dhaqaalaha dalka.

- In la dhiso kaabayaasha muhiimka ah ee horumarka waara, sida waddooyinka, dekedaha, garoomada diyaaradaha, tamarta, dhismayaasha dawladda iyo tiknolojiyada casriga ah.
- In la kordhiyo maalgelinta iyo taageerada lagu bixiyo arimaha bulshada ee horumarinta tayeynta aadanaha iyo ilaalinta bulshada nugul gaar ahaan Dadka baahiyaha gaarka ah qaba.
- In la xoojiyo u adkaysiga iyo la-qabsiga isbeddelka cimilada.
- In la xoojiyo sinaanta iyo xuquuqda aadanaha laguna saleeyo dhammaan siyaasadaha iyo barnaamijyada horumarinta cadaalad, iyadoo la awoodsiinayo haweenka, dhalinyarada iyo dadka baahiyaha gaarka ah qaba si ay u noqdaan hormuudka koboca iyo dhismaha Qaranka.

2.2. Iskuxirka Siyaasadda Boostada iyo Qorshaha Isbeddelka Qaranka (NTP)

Siyaasadda Boostada waxaa loo diyaariyey in ay si buuxda ula jaanqaaddo afarta tiir ee muhiimka ah ee Qorshaha Isbeddelka Qaranka (NTP) iyo ujeedooyinka la xiriira. Gaar ahaan siyaasadda boostadu waxay u la jaanqaadaysaa afarta tiir sida soo socda:

Tiirka 1aad: Isbeddel Maamul oo Horumar horseeda	Waxaan higsanaynaa nidaam boosto oo leh maamul hufan, kaas oo hawlwadeenada Qaranku ay door muhiim ah ka qaadanayaan sidii uu u noqon lahaa marin lagu hago is-weydaarsiga boostada caalamiga ah ee hoos timaada Shabakadda Ururka Caalamiga ah ee Boostada (UPU), iyo xeer-nidaamiye haga dhammaan hawlaha boostada ee gudaha Dalaka.
Tiirka 2aad Isbeddel Dhaqaale oo Waara	Waxaan hiigsanaynaa nidaam boosto oo dhaqaale ahaan waara, kaas oo ku tiirsan awoodda ganacsiga gaarka loo leeyahay, si loo helo xalal hal-abuur oo lagu hirgelinayo nidaamyo sharci iyo ruqsadsiin cusub, halka hawlwadeenka boostada qaranka uu yeelanayo kaalin hawlgaal xaddidan oo diiradda saaraysa fududeynta iyo hagidda.
Tiirka 3aad	Waxaan hiigsanaynaa nidaam boosto oo fursado u abuuraya shacabka Soomaaliyeed, si ay uga qeybqaataan adeegyada

Isbeddelka Bulshada iyo tayeynta Aadanaha	boostada, iyagoo isticmaalaya xalal-hal-abuur leh sida in loo adeegsado taleefanka gacanta cinwaan ahaan iyo inay sidoo kale noqdaan bixiyeyaasha adeegyada, iyagoo ka shaqeynaya goobaha (GOOB-ADEEG).
Tiirka 4 Ilaalinta Deegaanka iyo U adkaysiga Cimilada	Waxaan hiigsanaynaa nidaam boosto oo u hogaansan bedqabka-deegaanka kaas oo loo habeeyay shabakado GOOB-ADEEG oo dhiirrigelinaya wadaagga adeegyada iyo kaabeyaasha, isla markaana xaqiijinaya isticmaal hufan oo gaadiid si loo yareeyo saameynta taban ee isu-socdku ku yeelan karo deegaanka.

3. MABAADI'DA, HIMILADA IYO HIIGSIGA SIYAASADDA

3.1.Mabaadi'da Aasaasiga ah

Siyaasadda boostada ee Soomaaliya waxay ku dhisan tahay mabaadi'da aasaasiga ah ee soo socda:

- Siyaasadda boostada ee Soomaaliya waa in ay la jaanqaaddaa Qorshaha Isbeddelka Qaranka (NTP).
- Qaab-dhismeedka sharci iyo nidaam ee hagaya boostadu waa in la cusboonaysiiyaa, iyadoo la tixgelinayo waayo-aragnimada caalamiga ah iyo baahiyaha gaarka ah ee Soomaaliya.
- Adeegga Boostada Qaranka Soomaaliya (SNPS) wuxuu noqonayaa hagaha, fududeeyaha iyo kormeeraha adeegga ay bixiyaan ganacsiyada gaarka loo leeyahay.
- Boostada waa in lagu dhisaa hal-abuur xalinaya caqabadaha jira oo ay ka mid yihiin nidaamka sanduuqyada Boostada dhijitaalka ah (VO Boxes), nidaamyo cinwaan-bixineed oo kharash ahaan la awoodo, iyo shabakadda (GOOB-ADEEG) oo ay maamulaan shirkadaha ganacsiga ee gaarka loo leeyahay isla markaana u furan dhammaan shirkadaha boostada gaarka loo leeyahay ee ruqsadda haysta. *Nidaamka (GOOB-ADEEG) waa adeeg ruuxa loogu soo dirayo waraaqaha cinwaankiisa rasmiga ah laakiin uu si dhijitaal ah ka maamulayo, bog internet ama app uu ka isticmaalayo telefoonkiisa gacanta.*
- Suuqa boostada waa in si caddaaladi ku dhisan tahay loo nidaamiyaa, si loo hubiyo in macmiisha iyo shirkaduhaba si siman loola dhaqmo, waana in la dhiirrigeliyaa koritaanka suuqa boostada, iyada oo la adeegsanayo hal-abuur iyo tignoolajiyad casri ah.

- Danaha macmiisha waa in ay noqdaan tiirka ugu muhiimsan ee horumarinta boostada.

Waxaa xaqiiq ah in boostada Soomaaliya ay u kobocday si madaxbannaan 25sano ee u dameeyey iyadoo aysan jirin faragelin toos ah oo Dawladeed. Sidaas darteed waxaa muhiim ah in siyaasaddan si dabacsan loo hirgeliyo si aragtida guud ee siyaasadda si buuxda loogu xaqiijiyo.

3.2.Himilada Siyaasadda Boostada

Inkastoo ay burburtay shirkadii boostada Qaranku 35 sano ka hor hadana booskaas waxaa buuxiyay shabakado aan rasmi ahayn iyo shirkado ganacsi oo gaarka loo leeyahay ku waas oo keenay xalal ku-meel-gaar ah. Sidaadaraadeed himilada siyaasadda boostadu waxay hiigsanaysaa in adeeg bixiyayaasha shabakadahaas aan rasmiga ahayn la nidaamiyo si loo dhiso nidaam boosto oo heer caalami ah, kaasoo noqon kara tusaale ay Dalalka kale raacaan.

3.3.Hiigsiga Siyaasada Boosatada

Hiigsiga siyaasadu waa in la dhiso nidaam boosto casri ah oo mustaqbal adkaysi leh, oo ku ku tiirsan awoodda ganacsiga gaarka loo leeyahay, iyadoo adeegga-qaran ee boostadu ay noqoneyso iskuxiraha shirkadaha gaarka loo leeyahay ee dunida iyo kuwa Dalka, iyadoo loo marayo:

- In la dhiso nidaam boosto oo mustaqbalka la jaanqaadi kara, iyadoo laga faa'iideysanayo awoodda ganacsiga gaarka loo leeyahay.
- In hawladeenada Qaranku uu u fududeeyaan shirkadaha gaarka loo leeyahay sidii ay ugu xirmi lahaayeen caalamka.
- In shabakada (GOOB-ADEEG) ay u furnaato dhammaan cidii ruqsad u haysta adeegga boostada.
- In nidaamka adeegga (VO Box) ka loo isticmaali karo lambarka taleefanka gacanta oo loo asteeyey goob-adeeg xadidan taasoo u furan dhammaan adeeg-bixiyaasha boostada ee ruqsadda haysta.
- In nidaam cinwaan bixintu uu yahay mid kharash jaban oo keydinkara xog cinwaanno badan.
- In la helo shuruuc iyo xeerar lagu maamulo boostada

- In la helo nidaam ruqsad-siineed oo lagu maamulo dhammaan hawl-adeeg-bixiyeyaasha boostada
- Ganacsiga gaarka loo leeyahay oo xooggan oo bixiya adeegyo boosto oo hal-abuur leh oo hufan.

4. TIIRARKA SIYAASADDA

Siyaasadda boostadu waxay ka kooban tahay shan tiir oo waaweyn mid kastana wuxuu leeyahay bayaankiisa siyaasadeed, waxayna kala yihiin:

- Qaab-dhismeedka sharci iyo xeer-nidaamineed
- Doorka Qaranka ee Adeegyada Boostada Soomaaliya
- Helitaanka adeegyada ee guud ahaan bulshada
- Doorka ganacsiga gaarka loo leeyahay
- Doonista ama Xulashada macmiilka

4.1.Shuruucda iyo nidaaminta boostada

In la abuuro shuruuc iyo xeerar taageera horumarinta adeegyada boostada oo ay ku jiraan sharciga boostada, nidaam-maamul oo cad iyo nidaamka ruqsad siinta si boostadu u korto una kobocdo.

4.2.Doorka Adeegyada Boostada Qaranka Soomaaliya

Adeegga Boostada Qaranku (SNPS) wuxuu noqon doonaa iskuxiraha ugu weyn ee boostada dalka iyo shabakada ururka boostada aduunka (UPU), waxay ka loo fududeynayaa helitaanka adeegyada boostada gudaha waxayna noqonayaa mid nidaamisa dhammaan hawlaha boostada ee Dalka.

4.3.Helitaanka Adeegyada Boostada

Helitaanka adeegyada boostada waxaa lagu heli karaa saddex wadiiqo: Diiwaanka cinwaannada Qaranka, nidaamka (VO Box) oo lagu isticmaalo lambarrada taleefanka gacanta, iyo shabakada, GOOB-ADEEG oo Dalka oo dhan ah sadexduna waa u furan yihiin dhammaan ganacsatada ruqsadda haysta.

4.4.Doorka Ganacsiga Gaarka loo Leeyahay

Boostadu waa u furan tahay dhammaan shirkadaha gaarka loo leeyahay ee bixiya adeegga goobaha (GOOB-ADEEG) iyo adeegyada alaab-qaadista waxaana lagu hagayaa nidaam ruqsadeed fudud oo ay maamusho Adeegga Boostada Qaranku.

4.5.Dookha Macmiilka

Waxaa la xaqiijinayaa bixinta adeegyada boostada, iyadoo macaamiisha la siinayo doorashooyin badan, adeeg tayo sare leh iyo hal-abuur cusub. Waxaa kor loo qaadayaa bixinta adeegyada boostada oo laga helayo guud ahaan Dalka oo dhan iyadoo loo marayo shabakadda (GOOB-ADEEG) oo ay maamulayaan shirkadaha gaarka loo leeyahay. Adeegaasi wuxuu noqonayaa mid furan maalmaha iyo saacadaha shaqada ee goobtaasi shaqayso.

5. UJEEDDOOYINKA SIYAASADDA

5.1.Qaab-dhismeedka sharci iyo nidaam

5.1.1. Yagleelida sharci-boosto oo cusub

In la diyaariyo sharci boosto oo cusub si uu uga turjumo baahiyaha adeegyada boostada ee gudbinta alaabada mustaqbalka dhow, iyadoo lagu saleynayo dhaqdhaqaaqa alaabada, tartan furan, ruqsad-siinta shirkadaha iyo baahida macaamiisha.

5.1.2. Horumarinta Qaab-dhismeedka Nidaaminta Boostada iyo Gaarsiinta Adeegga Masaafada ugu Dambaysa

In la sameeyo qaab-dhismeed iyo nidaam ku habboon boostada ee gudbinta alaabada si loo dhiirrigeliyo tartan furan, iskuxirka shabakadaha, adeegsiga nidaamka (VO Box), habraaca guud ee cinwaannada, iyo shabakadda Qaran ee (GOOB-ADEEG), isla markaana la xaqiijiyo dhawrista xuquuqda macaamiisha iyo in la abuuro fursado ay u siman yihiin dhammaan shirkaduhu una wada tartami karaan.

5.1.3. Dhisida Nidaamka Ruqsad-siinta iyo Gudbinta Alaabada

In la yagleelo nidaam ruqsad-siineed daboolaya noocyada kala duwan ee boostada iyo gudbinta alaabada oo ay ku jiraan shirkadaha caalamiga ah, shirkadaha gudaha,

shirkadaha bixiya adeegga GOOB-ADEEG, kuwa qaada cuntada degdega ah iyo iwm.

5.2.Doorka Adeegyada Boostada Qaranka Soomaaliyeed (SNPS)

5.2.1. Bixinta Adeegyada Caalamiga a

Adeegga Boostada Qaranku (SNPS) waxay maamulayaan dhammaan boostada soo gasha Dalka iyo tan baxaysaba, iyadoo adeegsanaysa shabakadda (UPU). Waxay shirkadaha ka hawlgala gudaha Dalka u sahlayaan in ay ka diri karaan boosto ku socota caalamka daafihiisa meel kasta oo Soomaaliya ka mid ah.

5.2.2. Isukiduwidda xarumaha Goob-adeeg

Adeegga Boostada Qaranku (SNPS) waxay noqonaysaa fududeeyaha horumarinta shabakadda xarumaha Goob-adeeg. SNPS waxay diyaarinaysaa heshiisyada qandaraasyada ee xarumaha Goob-Adeeg waxayna fududeynaysaa tilmaamaha hawlgalka ee ay tahay in adeeg-bixiyeyaasha Goob-Adeeg ay raacaan.

5.2.3. Lahaanshaha Cinwaanka (VO Box)

Adeegga Boostada Qaranku (SNPS) ayaa yeelanaya lahaanshaha adeegga (VO Box) ka, kaas oo u oggolaanaya macaamiisha inay diiwaan-geliyaan lambarkooda taleefanka gacanta si uu ugu noqdo cinwaan rasmi ah oo loo qoondeeyay xarun (GOOB-ADEEG) ah. Cinwaanka (VO Box) waxaa isticmaali kara dhammaan adeeg-bixiyeyaasha boostada.

5.2.4. Diiwaanka Cinwaanka 6D

Adeegga Boostada Qaranku (SNPS) ayaa lahaanaya diiwaanka cinwaanka (6D) ga oo ah cinwaan dhijittala oo ka kooban lkix number kaas oo noqonaya faylka cinwaanada Qaranka ee Soomaaliya. Diiwaanka (6D) waxaa lagu xiriirinayaa cinwaanka (VO Box) si loogu dhiirrigeliyo macaamiisha inay iskumar isu diiwaan-geliyaan labada adeeg. Diiwaanka cinwaanka (6D) waxaa isticmaali kara dhammaan bixiyeyaasha adeegyada boostada.

5.2.5. Maamulka Boostada iyo Adeeg-Gaarsiinta ugu Dambeey

Adeegga Boostada Qaranku (SNPS) waxay noqonayaa mida maamusha boostada iyo adeegga gaarsiinta dhammaan shirkadaha boostada, iyadoo adeegsanaysa nidaam ruqsad-bixineed fudud.

5.3. Helitaanka Adeegyada

5.3.1. Shabakadda Xarumaha Goob-Adeeg

Waxaa la dhisayaa shabakad Qaran oo xarumaha GOOB-ADEEG ay wada isticmaali karaan dhammaan bixiyeyaasha adeegyada Boostada si loo dhiirrigeliyo iskaashi ku saabsan bixinta shabakadda loona ballaariyo helitaanka adeegyadda. Heshiisyada iskuxirka ee heer Qaran ayaa siinayaa dhammaan shirkadaha fursad ay ugu xirmaan shabakadda Qaranka taasoo kordhinaya in adeegyada laga heli karo Dalka oo dhan.

5.3.2. Nidaamka Keenista VO Box

Horumarinta nidaamka VO Box ee isticmaala lambarrada taleefannada gacanta sidii cinwaan keenis ayaa suurtagelin doonta in alaabta lagu keeno xarunta GOOB-ADEEG ee uu doorto qofka qaata. Qof kasta oo leh telefoon gacanta ah wuxuu isku diiwaan-gelin karaa lambarkiisa si uu ugu noqdo cinwaan VO Box, waxaana hubin kara hawl-wadeen kasta si uu u fududeeyo keenista adeegyada.

5.3.3. Nidaamka Cinwaanka (6D)

Waxaa sii kordhaya baahida loo qabo in adeegyada sida cuntada degdegga ah iyo adeegyo kale la keeno guryaha, balse waxaa caqabad ku ah maqnaanshaha nidaam cinwaanno rasmi ah. Nidaamka Cinwaanka 6D wuxuu suurta-gelinaya in cinwaan gaar ah oo 6D ah loo sameeyo meel kasta oo goob-adeeg ahaan u taagan gudaha Soomaaliya, taas oo fududeyn doonta keenista adeegyada. Dadka oo dhan waxay diiwaan-gelin karaan guryahooda si loogu daro diiwaanka cinwaanka 6D iyadoo qe3yb ka ah diiwaan-gelinta VO Box. Marka la diiwaan-geliyo, cinwaanka 6D waxaa adeegsan kara dhammaan shirkadaha alaabta qaada si ay u fududeeyaan keenista guriga.

Nidaamka cinwaanka 6D wuxuu leeyahay adeegsiyo ka ballaaran kuwa Boostada. Waxaa sidoo kale loo adeegsanayaa qeyb ka mid ah nidaamka aqoonsiga (ID), shirkadaha adeegyada biyaha iyo korontada iyo diiwaan-gelinta dhulka.

5.4.Doorka Ganacsiga Gaarka Loo leeyahay

5.4.1. Bixiyeyaasha Adeegga Boostada Caalamiga ah

Soomaaliya waxay soo dhaweyneysaa joogitaanka adeegyada Boostada caalamiga ah si ay muwaadiniinta u siiyaan adeegyo diris iyo keenis ah oo heer calami ah. Adeeg-bixiyeyaasha boostada caalamiga ah waxaa lagu dhiirrigelinayaa inay isticmaalaan shabakadda Qaran ee xarumaha (GOOB-ADEEG) si ay u ballaariyaan bixinta adeegyada. Waxaana lagu dabaqayaa nidaam ruqsad-bixin fudud si Dawladda ay u la socoto shaqadooda.

5.4.2. Bixiyeyaasha Adeegga Boostada Gudaha

Soomaaliya waxay aqoonsan tahay in horey u jireen bixiyeyaasha boostada gudaha ee aan rasmiga ahayn oo xooggan. Waxaa la doonayaa in shabakaddahaas laga dhigo rasmi isla markaana la dhiirrigeliyo iskaashi u dhexeya iyo iskuxirnaan ballaaran si loo horumariyo bixinta adeegyada guud ahaan Dalka. Adeeg-bixiyayaasha gudaha waxaa lagu dhiirrigelinayaa inay isticmaalaan cinwaanka VO Box, xarumaha (GOOB-ADEEG), iyo nidaamka 6D Address si loo abuuro nidaam boosto oo iskudhafan Dalka oo dhan. Adeeg-bixiyeyaasha boostada gudaha waxaa lagu dabaqayaa nidaam ruqsad-bixin fudud si Dawladda ay u la socoto una qaabayso shaqadooda.

5.4.3. Adeeg-Bixiyeyaasha Xarumaha Goob-Adeeg

Waxaa la qorsheynayaa in shabakaddaha Qaran ee xarumaha Goob-adeeg ay bixiyaan adeegyada tafaariiqda ee hadda jira ee ganacsiga gaarka ah. Shabakadda ayaa lagu furayaa, iyadoo lagu salaynayo baahida loo qabo. Marka hore waxaa la furayaa hal xarun gobol kasta, kadib hal xarun degmo kasta ka dibna waa la sii balaarinayaa, iyadoo loo eegayo baahida. Tafaariiqleyda waxaa lagu casumayaa inay

noqdaan xarun Goob-adeeg iyagoo raacaya shuruudo lagu heshiiyey oo ku saleysan khidmadaha macaamilka.

5.4.4. Shabakadda Qaran

Shirkadaha iyo ganacsatada gaarka ah waxaa lagu casumayaa inay iskuxiraan goobaha shabakadda qaybahooda kala duwan. Waxaa kaloo jiri doona fursado laysugo xirayo adeegyada u dhexeeya gobollada, sidoo kale gobollada iyo degmooyinka iyo xarumaha agabka la dhigo ee macmiilku ka qaadanayo dalabkiisa.

5.5. Doorashada Macaamiisha

5.5.1. Helitaanka Adeegyada ee Macaamiisha

Himilada shabakaddaha xarumaha Goob-adeeg waa in ay bixiyaan adeegga maalmaha iyo saacaadaha shaqada ee goobta-adeegga. Intaa waxaa dheer, shabakaddaha ayaa adeegyo siinaya dhammaan macaamiisha Boostada si loo kordhiyo helitaanka adeegyo wax tar leh.

5.5.2. Hal-abuurka Adeegyada

Himilada siyaasaddani waa in rasmi laga dhigo adeegga dirista iyo helitaanka boostada, iyadoo loo marayo ruqsad-bixin, bixinta cinwaanada iyo wadaagista shabakaddaha. Arinkaasi wuxuu ka caawinayaa adeeg-bixiyaasha boostada in ay helaan fursad ay diiradda ku saaraan adeegyo hal abuurimo cusub leh sida qiimeynta, ogeysiisyada iyo raadraaca adeegyada.

5.5.3. Tayada Adeegga

Dhammaan adeeg-bixiyayaasha boostada ee haysta ruqsada waxaa waajib ku ah inay horumariyaan heerarka tayada adeegga gudaha ee shirkadahooda sidoo kalena waxaa laga rabaa inay faahfaahiyaan waxqabadkooda taasoo qayb ka ah heshiiska ruqsadda.

5.5.4. Ilaalinta Macaamiisha

Dhammaan shirkadaha haysta ruqsada adeeg-bixinta boostada waa inay si cad u soo bandhigaan shuruudaha adeegyada ay bixiyaan oo ay ku jiraan magdhawga la siinayo macmiilka haddii adeeggu xumaado ama khasaare yimaado. Adeegyada Hay'aada Boostada Qaranka (SNPS) ee dirista iyo keenista boostada waa in macaamiisha si cad loogu sheegaa heerarka magdhawga ee ururka boostada caalamiga ah (UPU).

6. HIRGELINTA SIYAASADDA, KORMEERKA IYO DIB-U-EEGIST

Soomaaliya waxay gaari kartaa ujeeddooyinka siyaasaddan haddii shirkadaha ganacsiga ee gaarka loo leeyahay ay si xoog leh uga qayb qaataan. Adeegga Boosatada Qaranka (SNPS) oo ka wakiila Dawlada ayaa hagaysa horumarinta boostada waxayna la iman doontaa agabkii loo baahnaa si loo dhiso nidaam boosto oo casri ah oo la jaanqaada nidamka boostada qaarada Afrika iyo kan caalamkaba. Siyaasaddan waxaa loo fulinayaa si macquul ah, iyadoo lagu saleynayo awoodda kaabayaasha Dalka iyo xirfadleyaasha.

Qorshe faahfaahsan ayaa loo diyaarinayaa shanta tiir ee siyaasadda. Horumarka laga sameeyey ujeeddo kasta ayaa si dhow loola soconayo, iyadoo lagu cabbirayo yoolal cad cad. Ujeeddooyinkana waxaa lagu samayn doonaa dib-u-eegis si loo hubiyo inay weli yihiin kuwo ku haboon marxalada markaas taagan loona beddelo haddii aysan waafaqsanayn baahida Dalka ama horumarinta dhaqaalaha xiliga qiimaynta.

2025-2030